

*Кондисюк В. – магістр факультету
культури і мистецтв Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки,
науковий керівник – кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри історії, теорії мистецтв
та виконавства С. Л. Панасюк*

Роль хорового співу в музично-естетичному розвитку школярів

В умовах оновлення суспільства, відродження національної культури, побудови національної школи, національної самосвідомості естетичне виховання школярів і молоді як засіб формування духовного світу людини, морально-етичних норм, має зайняти провідне місце в системі усього навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі. Музика, література, образотворче мистецтво – предмети естетичного циклу, а тому виконувати завдання, поставлені перед ними – хоч і складна, але необхідна і важлива справа. Свого часу І. В. Гете писав, що нота по праву має посісти таке ж місце в навчанні, як літера і цифра, оскільки літера є засобом спілкування, цифра необхідна для мислення, а нота потрібна для серця, тобто, для духовного збагачення особистості, без якого її розвиток не можна вважати повноцінним [4].

Музика, зокрема, хоровий спів – один з видів естетичного виховання дітей. Про його зміст і значення написано і сказано дуже багато. На жаль, сьогодні це здебільшого гасла, а щодо практичного їх здійснення, то справа залишає бажати набагато кращого, особливо в загальноосвітніх школах.

Спеціальна спрямованість музично-естетичного виховання в школі, його послідовність і відповідність особливостям психічного розвитку дитини призводить до виховання у неї естетичних потреб, інтересу до різних видів художньої діяльності, художнього смаку та започаткування критичного, які так важливі для становлення особистості.

Хорову діяльність ми розглядаємо, як специфічний вид художньої діяльності, яка виявляється у вокальному виконавстві, творчості. Хорова

діяльність здійснюється школярами на уроках музичного мистецтва, в позаурочний час за умови участі в співацьких колективах.

Основою уроків музики в школі є хоровий спів. Це стержень кожного уроку музики, на який спирається вчитель у роботі з двох інших розділів програми. Співи – найактивніша форма розвитку музичних здібностей: слуху, пам'яті, чуття ритму, художнього смаку.

Формування вокальних хорових навичок іде на кожному уроці. Об'єктом уваги мусить бути все, починаючи від співацької настанови і кінчаючи виразністю співів. Хоровий спів – найдоступніший вид музичного виховання. Учні першого класу можуть проспівати просту пісню так, що відчують радість і насолоду [2].

Музичне виховання успішно відбувається лише на основі систематичного навчання. Для того щоб проспівати пісню, діти повинні її уважно прослухати у виконанні вчителя, точно запам'ятати і засвоїти мелодію, зрозуміти і добре уявити зміст і настрій пісні, передати все це у своєму виконанні. Правильно поставлений хоровий спів вимагає від школярів активного ставлення до музики, участі волі, пам'яті, уваги.

У зміст уроків музики та співів включаються народні пісні, що відзначаються простотою, лаконічністю, благородством і великою виразністю. Ці пісні можуть стати чудовим матеріалом для розуміння музичної мови свого народу і формування правильного художнього смаку школярів.

Одне з важливих завдань, які вирішує урок музики в загальноосвітній школі – навчити дітей співати. Колективна форма хорового виконавства має величезні можливості. Це і розвиток музичних здібностей, і формування вокально-хорових навичок, і підготовка справжніх любителів музики.

Спів благотворно впливає на фізичний стан людини: він не тільки дає насолоду тому, хто співає, а й розвиває його слух, вдосконалює дихальну систему, а вона тісно пов'язана з серцево-судинною системою. Тому, мимоволі займаючись дихальною гімнастикою, співак зміцнює своє здоров'я.

Першочергове завдання хорового співу – навчити співати кожного, зокрема і колектив класу в цілому. В цьому важливу роль відіграє майстерність вчителя музики, його творча манера виконання, чутливість в образному розкритті змісту твору. Вчитель мусить пам'ятати, що закладає основи хорової культури майбутніх поколінь, культури українського народу, яка має глибокі національні традиції, а тому хоровому співу в школі відводиться основне місце в загальноосвітній школі, як доступній формі активної музичної діяльності [3].

Хор – це організований колектив співаків, що володіє необхідними вокально-хоровими навичками, технічними і художньо-виразними засобами і глибоко передає зміст твору, що виконується. У системі різноманітних хорових колективів чільне місце займають дитячі хори. Вони складаються зі школярів певного віку, які можуть співати в один-чотири голоси. Які б не були ці хори за складом, принципи їх організації і завдання, що стоять перед ними, мають чимало спільного. Всі вони насамперед вирішують завдання музично-художнього і морального виховання учнів, справляють виключний вплив на формування особистості дитини. Цьому сприяє той факт, що в хоровому мистецтві поєднуються музика і слово. Музика, окрилена поезією, глибше впливає на психіку дитини, на її художній розвиток, уяву і чуйність. Процес засвоєння хорового твору завжди пов'язаний з уважною роботою, спрямованою на переборення художньо-виконавських чи технічних труднощів, а тому виховує в дітях працелюбність, художній смак.

Література:

1. Борисова О. Система роботи над вокально – хоровими навичками старших дошкільників та молодших школярів / О. Борисова // Початкова школа.-2004 .- № 5 – С.35 – 38.
2. Волинець Л. Актуалізація загальної мистецької освіти в умовах європейської інтеграції / Л.В. Волинець // Шлях освіти. - №5, 2006. – С.18.
3. Горбенко С. С. Дитяче хорове виховання в Україні / С. С. Горбенко. – К. ІЗМН., 1999.
4. Естетичне виховання школярів: методичні рекомендації .- Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 352 с.
5. Зеленецька І. Розучування пісенно – хорового репертуару з учнями/ І. Зеленецька // Мистецтво та освіта. - 1998. №4 С.27-33.

